

Den humanitære folkerets sædvaneret

Introduktion

Den Internationale Røde Kors Komité's Sædvaneretsstudie

På den 26. Internationale Røde Kors Konference den 3.-7. december 1995 anmodede de deltagende stater Den Internationale Røde Kors Komité (ICRC) om at identificere eksisterende uskrevne sædvaneretlige regler indenfor den humanitære folkeret. Baggrunden for denne anmodning var en erkendelse af, at de nedskrevne regler i nogle situationer halter bagefter de sædvaneretlige regler bl.a. i relation til interne væbnede konflikter. Derudover forpligter de sædvaneretlige regler alle stater. De gælder umiddelbart for alle stater, og de skal ikke, som de nedskrevne regler, underskrives og ratificeres af staterne. Formålet med studiet var at udbrede kendskabet til de sædvaneretlige regler, skabe større klarhed over sædvanerettens indhold, og dermed lette anvendelsen af dem og sikre større respekt for reglernes overholdelse.

Efter en omfattende forskningsindsats, herunder studiet af statspraksis i 46 repræsentative lande verden over, udgav ICRC i marts 2005 en omfattende 5000-siders rapport, også kaldet sædvaneretsstudiet (*Customary International Humanitarian Law Study*), der identificerer 161 regler, som forfatterne anser for gældende sædvaneret. Studiet skaber således ikke ny humanitær folkeret, men afspejler gældende regler.

Udarbejdelse af den danske oversættelse

Dansk Røde Kors har udarbejdet den danske oversættelse af sædvaneretsstudiets 161 regler for at fremme kendskabet til indholdet af de sædvaneretlige regler i Danmark samt for at fremme anvendelse af dem. I arbejdet med den danske oversættelse af de 161 sædvaneretlige regler er der søgt en relevant tilpasning til terminologien i Udenrigsministeriets officielle oversættelse af traktatretlige regler i den humanitære folkeret i tekstsamlingen: "Humanitær Folkeret", der er udgivet af Regeringens Røde Kors Udvalg i 2004. Oversættelsen fraviger den officielle udenrigsministerielle terminologi i enkelte tilfælde for at skabe større klarhed og overensstemmelse mellem bestemmelsens ordlyd og retsanvendernes faktiske brug af ordet. I de tilfælde hvor oversættelsen fraviger Udenrigsministeriets officielle oversættelse angives dette i en note.

For en uddybning og fortolkning af disse tekster henvises til Dansk Røde Kors' publikation "Den humanitære folkeret og Danmark", der findes på Dansk Røde Kors' hjemmeside: www.drk.dk. Tekstsamlingen: "Humanitær folkeret", er tilgængelig på Udenrigsministeriets hjemmeside www.um.dk.

Udarbejdelsen af en dansk oversættelse blev organiseret som et projekt i folkeretsenheden på Dansk Røde Kors' landskontor, hvor Morten Bach Sørensen og Pernille Ørum Walther har været projektmedarbejdere. I projektets første fase var Peter Vedel Kessing projektleder, medens det i sidste fase var Preben Søgaard Hansen.

Under udarbejdelse har relevante myndigheder været inddraget. Der skal i denne sammenhæng rettes en særlig tak til medlemmerne af Regeringens Røde Kors Udvalg, der her i landet har ansvaret for at koordinere myndighedernes gennemførelse af den humanitære folkeret. Udvalgets medlemmer har haft manuskriptet til gennemsyn og bidraget med værdifulde kommentarer og forslag. Medlemmerne repræsenterer Udenrigsministeriet (formand), Statsministeriet, Justitsministeriet, Undervisningsministeriet, Forsvarskommandoen, Generalauditøren, Forsvarets Sundhedstjeneste, Beredskabsstyrelsen, Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Dansk Røde Kors.

Sædvaneretsstudiets struktur

Studiet har taget udgangspunkt i en omfattende kortlægning af staternes praksis, som den kommer til udtryk i nationale som internationale kilder.

Studiet er i 2 dele fordelt på 3 bind:

I den første del om regler, bind I findes en omfattende analyse af de sædvaneretlige regler inden for den humanitære folkeret, der gælder i internationale og ikke-internationale væbnede konflikter. Af de i alt 161 identificerede regler er 149 regler anvendelige i såvel internationale som ikke-internationale væbnede konflikter. Det er markeret ved hver regel, om den finder anvendelse i en international væbnet konflikt og/eller en ikke-international væbnet konflikt¹.

Hver regel ledsages af en kommentar om årsagen til, at den enkelte regel anses for at være sædvaneret. Mange kommentarer berører også spørgsmål om fortolkning af reglen, definerer nøglebegreber eller giver eksempler på reglens anvendelse. Kommentarerne i sig selv skal ikke opfattes som en del af sædvaneretten.

I den anden del om praksis, bind II-III er der en sammenfatning af den omfattende statspraksis, som studiet har undersøgt og analyseret. Der er tale om rapporter, militære manualer, national lovgivning og retspraksis, officielle tilkendegivelser, internationale organers praksis, internationale konferencer og internationale juridiske monitoreringsorganer, samt et sammendrag af relevant traktatret.

Udarbejdelsen af Sædvaneretsstudiet

Studiet er redigeret af Jean-Marie Henckaerts fra ICRC og af Louise Doswald-Beck fra Universitet i Genève, Centret for International Humanitær Ret, og blev udgivet på Cambridge Universitets Forlag.

Forfatterne har ikke udarbejdet studiet på egen hånd; dels har 47 udpegede nationale rapportører undersøgt nationale kilder til statspraksis og 6 internationale rapportører har analyseret internationale kilder, dels blev arbejdet med studiet udført under vejledning fra en international styregruppe (Steering Committee) sammensat af 12 internationalt anerkendte eksperter i folkeret. Derudover blev eksperter fra regeringer, universiteter og lignende fra mange stater konsulteret løbende under udarbejdelsen.

Generelt om sædvaneret

I den humanitære folkeret er den uskrevne *sædvaneret* og internationale traktater de primære retskilder.

Sædvaneret er de internationale regler, der er udviklet på baggrund af staternes praksis over tid, og som anses som retligt bindende for alle stater uden videre. Staternes praksis kommer til udtryk i national lovgivning, domstolsafgørelser, militære manualer og officielle udtalelser.

Statutten for Den Internationale Domstol (ICJ) i Haag definerer sædvaneretten som ”en general praksis, der accepteres at være retligt bindende”. Betingelsen for, at en regel kan anses som en del af sædvaneretten er, at der foreligger en omfangsrig, repræsentativ og stort set entydig statspraksis (på latin: *usus*), der accepteres af staterne som en retlig forpligtelse (på latin: *opinio juris*).

¹ Forkortelsen 'IAC' følger den engelske terminologi ('international armed conflict') og indikere således, at reglen finder anvendelse i internationale væbnede konflikter. Omvendt indikerer forkortelsen 'NIAC', at reglen finder anvendelse i ikke-internationale væbnede konflikter.

Der findes ikke en tilsvarende definition af sædvaneret i Statutten for Den Internationale Straffedomstol (ICC), men sædvaneretten anerkendes som retskilde². Også uden en særlig henvisning til sædvaneret som anvendelig retskilde i ICC-Statutten ville domstolen kunne anvende sædvaneret i sine afgørelser på baggrund af den praksis, der er udviklet af ad hoc straffetribunalerne for det tidligere Jugoslavien og Rwanda³.

Sædvaneretten spiller fortsat en afgørende rolle i humanitær folkeret, særligt fordi sædvaneretten gælder for alle stater og stridende parter, uanset om de har tiltrådt reglerne eller ej, mens traktaterne kun gælder for de stater, der har ratificeret dem. Desuden kan sædvaneretlige regler i modsætning til traktater ikke opsiges som retlig forpligtelse. Sædvaneretten har derfor fortsat stor betydning i relation til de traktater, der ikke nyder universel tilslutning, men indeholder regler, der er udtryk for nedskrevne (kodificerede) sædvaner. Sådanne regler vil derfor finde anvendelse for alle stater, uanset om de har tiltrådt de pågældende traktater eller ej.

Sædvanerettens anvendelsesområde er ikke begrænset til konflikter, hvor der formelt er erklæret krig, men omfatter alle former for væbnede konflikter, og gælder både i internationale og ikke-internationale væbnede konflikter⁴. I relation til de *ikke-internationale væbnede konflikter* er sædvaneretten et vigtigt supplement til den beskyttelse, som civile i dag nyder efter den humanitære folkerets bestemmelser, eftersom dette område i traktatmæssig henseende er reguleret i et meget begrænset omfang.

Sædvaneretten kan også bidrage til *fortolkningen* af konventionerne. Staterne er bundet af princippet om at folkeretlige traktater skal fortolkes i god tro og under hensyntagen til alle relevante folkeretlige regler. Sædvaneretten kan desuden have betydning for de tilfælde, hvor en væbnet konflikt føres af en *koalition*, når koalitionsstaterne ikke har de samme konventionsforpligtelser, fordi de ikke har ratificeret de samme konventioner. I disse situationer repræsenterer sædvaneretten de regler, som er fælles for alle koalitionsstaterne. Disse regler anses som minimumsstandarder, når der skal udarbejdes regler for det militære engagement eller politikker.

Afslutning

ICRC's sædvaneretsstudie skal ses som et øjebliksbillede af den gældende sædvaneret. ICRC har understreget, at tilblivelsen af sædvaneretlige regler sker løbende, og at sædvaneretsstudiet derfor ikke kan anses som en udtømmende opregning af de til enhver tid gældende regler. Ikke desto mindre er studiet et vigtigt redskab for alle, som beskæftiger sig med humanitær folkeret, og det er Dansk Røde Kors' håb, at den nærværende danske oversættelse vil skabe større kendskab til – og respekt for – de sædvaneretlige regler.

*Dansk Røde Kors
November 2006*

² Dette følger af en fortolkning af henvisningen til 'folkerettens principper og regler, herunder de gældende principper for humanitær folkeret' og 'almindelige retsprincipper' i ICC-statuttens art 21 (1) (a) og (b).

³ Se Cassese, Gaeta, Jones, *The Rome Statute of the International Criminal Court*, s. 1072.

⁴ Det Internationale Krigsforbrydertribunal for Eksjugoslavien (ICTY), *The Prosecutor vs. Dusko Tadic*, (Case no. IT-94-1-A), dom af 15. juli 1999. Appellinstansen i ICTY lagde til grund, at sædvaneretten også fandt anvendelse på interne væbnede konflikter.

161 sædvaneretlige regler

Det er markeret ved hver regel, om den finder anvendelse i en international væbnet konflikt og/eller en ikke-international væbnet konflikt.

Forkortelsen 'IAC' følger den engelske terminologi ('international armed conflict') og betyder således, at reglen finder anvendelse i internationale væbnede konflikter.

Forkortelsen 'NIAC' ('non-international armed conflict') betyder, at reglen finder anvendelse i ikke-internationale væbnede konflikter.

Distinktionsprincippet

Sondringen mellem civile og kombattanter

Regel 1. De stridende parter skal til enhver tid skelne mellem civile og kombattanter. Angreb må kun rettes mod kombattanter. Angreb må ikke rettes mod civile. [IAC/NIAC]

Regel 2. Det er forbudt at foretage voldshandlinger eller fremsætte trusler om vold med det primære formål at terrorisere civilbefolkningen. [IAC/NIAC]

Regel 3. Alle medlemmer af en stridende parts væbnede styrker er kombattanter, med undtagelse af sanitetspersonel og religiøst personel.⁵ [IAC]

Regel 4. De væbnede styrker tilhørende en part i en konflikt består af alle organiserede væbnede styrker, grupper og enheder, som er under en kommandostruktur med ansvar overfor vedkommende part, når det gælder de underordnede handlemåde. [IAC]

Regel 5. Civile er personer, der ikke tilhører de væbnede styrker. Civilbefolkningen består af alle personer, som er civile. [IAC/NIAC]

Regel 6. Civile nyder beskyttelse mod angreb, medmindre og så længe de tager direkte del i fjendtlighederne. [IAC/NIAC]

Sondringen mellem civile genstande og militære mål

Regel 7. De stridende parter skal til enhver tid skelne mellem civile genstande og militære mål. Angreb må kun rettes mod militære mål. Angreb må ikke rettes mod civile genstande. [IAC/NIAC]

Regel 8. For så vidt angår genstande skal militære mål være begrænset til dem, der ifølge deres natur, beliggenhed, formål eller anvendelse udgør et effektivt bidrag til en militær aktion og hvis delvise eller fuldstændige ødelæggelse, erobring eller neutralisering under de på det pågældende tidspunkt herskende omstændigheder udgør en klar militær fordel. [IAC/NIAC]

Regel 9. Civile genstande er alle genstande, der ikke er militære mål. [IAC/NIAC]

Regel 10. Civile genstande nyder beskyttelse mod angreb, medmindre og så længe de er militære mål. [IAC/NIAC]

Vilkårlige angreb

Regel 11. Vilkårlige angreb er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 12. Vilkårlige angreb er sådanne:

- (a) som ikke er rettet mod et specifikt militært mål;
- (b) som benytter kampmetoder eller kampmidler, som ikke kan rettes mod et specifikt militært mål; eller
- (c) som benytter kampmetoder og kampmidler, hvis virkninger ikke kan begrænses som påkrævet af international humanitær folkeret; og følgelig i hvert enkelt tilfælde er af en sådan beskaffenhed, at det vilkårligt vil ramme militære mål og civile eller civile genstande. [IAC/NIAC]

Regel 13. Angreb i form af bombardement, der uanset metoder eller midler, behandler et antal klart adskilte og tydelige militære mål beliggende i en storby, en by, en landsby eller andet område, der indeholder en lignende koncentration af civile eller civile genstande, som et enkelt militært mål, er forbudt. [IAC/NIAC]

⁵ Tillægsprotokol I, art 43 (2) i Udenrigsministeriets oversættelse af protokollen oversættes ”chaplains” til ”feltpræster”. I Anneks I til Tillægsprotokol I benyttes imidlertid termen ”religiøst personel”. I ICRC’s sædvaneretsstudie regel 3 anvendes ordet ”religious personel”. På denne baggrund anvendes termen ”religiøst personel” i den danske oversættelse af regel 3.

Proportionalitetsprincippet

Regel 14. Iværksættelsen af et angreb, som må forventes at medføre tilfældige tab af civilpersoners liv, skade på civile, ødelæggelse af civile genstande eller en kombination deraf, som betydelig vil overstige den forventede konkrete og direkte militære fordel, er forbudt. [IAC/NIAC]

Sikkerhedsforanstaltninger ved angreb

Regel 15. Ved udførelsen af militære operationer skal der stedse drages omsorg for at skåne civilbefolkningen, civile og civile genstande. Alle gennemførlige forsigtighedsforanstaltninger skal tages for at undgå og under alle omstændigheder for at begrænse tilfældige tab blandt civile, skade på civile og skade på civile genstande, til det mindst mulige. [IAC/NIAC]

Regel 16. Enhver af de stridende parter skal træffe alle gennemførlige foranstaltninger med henblik på at sikre sig, at mål, der angribes, er militære mål. [IAC/NIAC]

Regel 17. Enhver af de stridende parter skal træffe alle gennemførlige forholdsregler⁶ i valget af angrebsmidler og -metoder for krigsførelse med henblik på at undgå og under alle omstændigheder at begrænse tilfældige tab blandt civile, skade på civile og skade på civile genstande til det mindst mulige. [IAC/NIAC]

Regel 18. Enhver af de stridende parter skal træffe alle gennemførlige foranstaltninger med henblik på at vurdere om et angreb må forventes at forårsage tilfældige tab blandt civile, skade på civile, skade på civile genstande eller en kombination deraf, som betydeligt ville overstige den forventede konkrete og direkte militære fordel. [IAC/NIAC]

Regel 19. Enhver af de stridende parter skal træffe alle gennemførlige foranstaltninger for at annullere eller afbryde et angreb, hvis det bliver åbenbart, at målet ikke er militært, eller hvis angrebet må forventes at forårsage tilfældige tab blandt civile, skade på civile genstande eller en kombination deraf, som ville overstige den forventede konkrete og direkte militære fordel. [IAC/NIAC]

Regel 20. Enhver af de stridende parter skal, medmindre omstændighederne ikke tillader det, give effektivt forudgående advarsel om angreb, der kan have indvirkning på civilbefolkningen. [IAC/NIAC]

Regel 21. Når det for at opnå den samme militære fordel er muligt at vælge mellem flere militære mål, skal der vælges det, hvor et angreb må forventes at forårsage den mindst mulige fare for civiles liv og civile genstande.⁷ [IAC/påstået NIAC]

Forholdsregler mod virkninger af angreb

Regel 22. De stridende parter skal træffe alle gennemførlige forholdsregler for at beskytte civilbefolkningen og civile genstande under deres kontrol imod virkninger af angreb. [IAC/NIAC]

Regel 23. Enhver af de stridende parter skal i det omfang det er muligt undgå at anbringe militære mål i eller i nærheden af tætbefolkede områder. [IAC/påstået NIAC]

Regel 24. Enhver af de stridende parter skal i det omfang det er praktisk muligt flytte civilbefolkningen og civile genstande, som er under deres kontrol, fra områder i nærheden af militære mål. [IAC/påstået NIAC]

⁶ Termen 'forholdsregler' fraviger den traktatmæssige betegnelse 'forsigtighedsforanstaltninger' i Udenrigsministeriets oversættelse af Tillægsprotokol I, art 58. Denne betegnelse er valgt, da denne anvendes sprogligt i forsvarrets operationsplanlægning.

⁷ Ordene "skal der" er en tilføjelse i forhold til Udenrigsministeriets oversættelse af bestemmelsen i TPI. Den valgte oversættelse i regel 15 er i bedre overensstemmelse med den engelske tekst i regel 15.

Særligt beskyttede personer og genstande

Sanitetspersonel og religiøst personel og genstande

Regel 25. Sanitetspersonel, som udelukkende er tildelt sanitære pligter skal respekteres og beskyttes under alle forhold. Beskyttelsen ophører, hvis de udenfor deres humanitære opgaver anvendes til udøvelsen af handlinger til skade for fjenden. [IAC/NIAC]

Regel 26. Det er forbudt at straffe en person for at udføre medicinske opgaver i overensstemmelse med lægelig etik eller tvinge en person, som udfører sanitære opgaver, til at foretage handlinger, som strider mod den lægelige etiks regler. [IAC/NIAC]

Regel 27. Religiøst personel, som udelukkende er tildelt religiøse pligter skal respekteres og beskyttes under alle forhold. Beskyttelsen ophører, hvis de udenfor deres humanitære opgaver anvendes til udøvelsen af handlinger til skade for fjenden. [IAC/NIAC]

Regel 28. Sanitære enheder, som udelukkende er tildelt medicinske pligter skal respekteres og beskyttes under alle forhold. Beskyttelsen ophører, hvis de bliver anvendt, udenfor deres humanitære opgaver, til udøvelse af handlinger til skade for fjenden. [IAC/NIAC]

Regel 29. Sanitetstransporter, som udelukkende varetager sanitetstransport skal respekteres og beskyttes under alle forhold. Beskyttelsen ophører, hvis de bliver anvendt, udenfor deres humanitære opgaver, til udøvelse af handlinger til skade for fjenden. [IAC/NIAC]

Regel 30. Angreb rettet mod sanitetspersonel og religiøst personel og genstande, der bærer de i Genève-konventionerne indeholdte kendemærker i overensstemmelse med folkeretten, er forbudt. [IAC/NIAC]

Humanitært hjælpepersonel og genstande

Regel 31. Humanitært hjælpepersonel skal respekteres og beskyttes. [IAC/NIAC]

Regel 32. Genstande til brug for humanitære hjælpeoperationer skal respekteres og beskyttes. [IAC/NIAC]

Personel og genstande involveret i en fredsbevarende mission.

Regel 33. Det er forbudt, at rette et angreb mod personel og genstande involveret i en fredsbevarende mission i overensstemmelse med De Forenede Nationers Pagt, så længe de er berettigede til den beskyttelse, der ydes civile personer eller genstande i medfør af humanitær folkeret. [IAC/NIAC]

Journalister

Regel 34. Civile journalister beskæftiget i embedes medfør i områder med væbnet konflikt, skal respekteres og beskyttes så længe de ikke tager direkte del i fjendtlighederne. [IAC/NIAC]

Beskyttelseszoner

Regel 35. Angreb rettet mod en zone, som er oprettet med henblik på at beskytte sårede, syge og civile mod krigens følger, er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 36. Angreb rettet mod en demilitariseret zone, oprettet i medfør af aftale mellem konfliktens parter, er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 37. Angreb rettet mod områder, der ikke forsvares, er forbudt. [IAC/NIAC]

Kulturværdier

Regel 38. Enhver af de stridende parter skal respektere kulturværdier:

- A. Særlig omhu skal iagttages i forbindelse med militære operationer for at undgå skader på bygninger, der anvendes til religion, kunst, uddannelse eller velgørende formål og historiske monumenter, med mindre de udgør et militært mål.
- B. Værdier af særlig betydning for alle folkeslags fælles kulturarv må ikke gøres til genstand for angreb, med mindre det er af tvingende militær nødvendighed.
[IAC/NIAC]

Regel 39. Brug af værdier af særlig betydning for alle folkeslags fælles kulturarv, som sandsynligt vil udsætte disse for ødelæggelse eller skade, er forbudt, med mindre brugen sker som følge af tvingende militær nødvendighed. [IAC/NIAC]

Regel 40. De stridende parter skal beskytte kulturværdier:

- A. Al beslaglæggelse af eller ødelæggelse af eller forsætlig skadestilføjelse mod institutioner helliget religion, velgørelse, uddannelse, kunst og videnskab, historiske monumenter og kunstneriske og videnskabelige frembringelser er forbudt.
- B. Enhver form for tyveri, plyndring eller uretmæssig tilegnelse af, og enhver vandalisme rettet mod værdier af særlig betydning for alle folkeslags fælles kulturarv er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 41. Besættelsesmagten skal hindre uretmæssig udførsel af kulturværdier fra besatte områder og skal returnere uretmæssigt udførte værdier til de besatte områders kompetente myndigheder.
[IAC]

Værker og anlæg, der rummer farlige kræfter

Regel 42. Særlig omhu skal udvises, hvis der rettes angreb mod værker eller anlæg, der rummer farlige kræfter, såsom dæmninger, diger og kernekraftværker og andre installationer, der er placeret ved eller i nærheden af disse, for at undgå frigørelse af farlige kræfter og deraf følgende alvorlige tab blandt civilbefolkningen. [IAC/NIAC]

Det naturlige miljø

Regel 43. De generelle principper for krigsførelse finder anvendelse på det naturlige miljø:

- A. Ingen del af det naturlige miljø må angribes, med mindre det udgør et militært mål.
- B. Ødelæggelse af nogen som helst del af det naturlige miljø er forbudt, med mindre det er af tvingende militær nødvendighed.
- C. Iværksættelse af et angreb mod et militært mål, som må forventes at medføre tilfældige skader på miljøet, som ville være for omfattende i forhold til den forventede konkrete og direkte militære fordel, er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 44. Metoder og midler for krigsførelse skal anvendes med behørigt hensyn til beskyttelse og bevaring af det naturlige miljø. Under udøvelsen af militære operationer skal alle gennemførlige forsigtighedsforanstaltninger iagttages med henblik på at undgå, og under alle omstændigheder minimere tilfældige skader på miljøet. Manglende videnskabelig dokumentation for bestemte militære operationers påvirkning af miljøet frigør ikke en stridende part fra forpligtelsen til at foretage sådanne forsigtighedsforanstaltninger. [IAC/påstået NIAC]

Regel 45. Brugen af metoder eller midler for krigsførelse, der tilsigter eller må forventes at forårsage udbredt, langvarig og alvorlig skade på det naturlige miljø er forbudt. Ødelæggelse af det naturlige miljø må ikke anvendes som et våben. [IAC/påstået NIAC]

Særlige former for krigsførelse

Ingen nåde

Regel 46. Det er forbudt at beordre, at der ikke vil blive givet nåde, true en modpart hermed eller føre krig på dette grundlag. [IAC/NIAC]

Regel 47. Angreb på personer, der er anerkendt som værende ukampdygtige (hors de combat), er forbudt. Ukampdygtige er:

- (a) enhver, der er i en modparts varetægt
- (b) enhver, der er forsvarsløs, som følge af bevidstløshed, skibbrud, sår eller sygdom, eller
- (c) enhver, der klart giver udtryk for at have til hensigt at overgive sig;

forudsat at han eller hun afstår fra enhver fjendtlig handling og ikke forsøger at flygte. [IAC/NIAC]

Regel 48. Det er forbudt at gøre personer, der springer ud med faldskærm fra et nødstedt luftfartøj, til genstand for angreb, så længe de er i luften. [IAC/NIAC]

Ødelæggelse og beslaglæggelse af ejendom.

Regel 49. De stridende parter må beslaglægge militært udstyr tilhørende en modpart som krigsbytte. [IAC]

Regel 50. Ødelæggelse eller beslaglæggelse af ejendom, der tilhører en modpart er forbudt, med mindre det sker af tvingende militær nødvendighed. [IAC/NIAC]

Regel 51. For besat område gælder det, at

- (a) Offentlig ejendom i form af løsøre, der kan blive brugt i forbindelse med militære operationer må konfiskeres;
- (b) Offentlig ejendom i form af fast ejendom skal anvendes i overensstemmelse med reglerne for brugsret; og
- (c) Privat ejendom skal respekteres og må ikke konfiskeres;

med mindre ødelæggelse eller beslaglæggelse af sådan ejendom er påkrævet af tvingende militær nødvendighed. [IAC]

Regel 52. Plyndring er forbudt. [IAC/NIAC]

Udsultning og adgang til humanitær hjælp

Regel 53. Det er forbudt at bruge udsultning af civilbefolkningen som krigsmetode. [IAC/NIAC]

Regel 54. Det er forbudt at angribe, ødelægge, fjerne eller ubrugeliggøre genstande, der er uundværlige for civilbefolkningens overlevelse. [IAC/NIAC]

Regel 55. De stridende parter skal tillade og lette hurtig og uhindret passage af humanitær hjælp til civile i nød, når hjælpen har karakter som værende upartisk og udføres uden forskelsbehandling, og er underlagt deres ret til kontrol. [IAC/NIAC]

Regel 56. De stridende parter skal sikre den fri bevægelighed, for autoriseret hjælpepersonel, som er nødvendig for udførelsen af deres opgaver. Kun ved tvingende militær nødvendighed må deres bevægelsesfrihed midlertidigt indskrænkes. [IAC/NIAC]

Vildledning.

Regel 57. Krigslist er ikke forbudt så længe handlingerne ikke krænker den humanitære folkerets regler. [IAC/NIAC]

Regel 58. Uretmæssig brug af det hvide parlamentærflag er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 59. Uretmæssig brug af de i Genève-konventionerne indeholdte kendemærker er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 60. Brug af de Forenede Nationers kendemærke og uniform er forbudt, undtagen når sådan brug er bemyndiget af organisationen. [IAC/NIAC]

Regel 61. Uretmæssig brug af andre internationalt anerkendte kendemærker er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 62. Uretmæssig brug af flag, militære kendemærker, emblemer eller uniformer tilhørende modparten er forbudt. [IAC/påstået NIAC]

Regel 63. Brug af flag, militære kendemærker, emblemer eller uniformer tilhørende neutrale eller andre stater, som ikke er parter i konflikten, er forbudt. [IAC/påstået NIAC]

Regel 64. Det er forbudt at indgå en aftale om våbenhvile med den hensigt at iværksætte et overraskelsesangreb på fjenden, der sætter sin lid til aftalen. [IAC/NIAC]

Regel 65. Det er forbudt at dræbe, såre eller tage en modstander til fange ved brug af perfidi. [IAC/NIAC]

Kommunikation med fjenden

Regel 66. Militære chefer må indlede ikke-fjendtlig kontakt via ethvert kommunikationsmiddel. Sådan kontakt skal baseres på god tro. [IAC/NIAC]

Regel 67. Parlamentærer er ukrænkelige. [IAC/NIAC]

Regel 68. Militære chefer kan tage de nødvendige forholdsregler for at forhindre at en parlamentærs tilstedeværelse bliver skadelig. [IAC/NIAC]

Regel 69. Parlamentærer, som udnytter deres privilegier til at foretage handlinger, der er i strid med folkeretten og skadelig for modparten, mister deres ukrænkelighed. [IAC/NIAC]

Våben

Generelle principper for våbenbrug

Regel 70. Brug af metoder og midler for krigsførelse, som ifølge deres natur forårsager overflødig skade eller unødige lidelser, er forbudte. [IAC/NIAC]

Regel 71. Brug af våben, som ifølge deres natur anretter vilkårlig skade, er forbudt. [IAC/NIAC]

Gift

Regel 72. Brug af gift eller forgiftede våben er forbudt. [IAC/NIAC]

Biologiske Våben

Regel 73. Brug af biologiske våben er forbudt. [IAC/NIAC]

Kemiske våben

Regel 74. Brug af kemiske våben er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 75. Brug af tåregas og lignende kemiske våben under kamphandlinger i væbnet konflikt er forbudt.⁸ [IAC/NIAC]

Regel 76. Brug af ukrudtsmidler som en metode for krigsførelse er forbudt, hvis de
(a) er af en sådan natur, at de må forbydes som værende kemiske våben;

⁸ Regel 75 gengiver forpligtelsen i art 1 (5) i Konventionen om Kemiske Våben, der i Udenrigsministeriets oversættelse betegnes som et forbud mod at anvende 'kemikalier bestemt til oprørskontrol som krigsmiddel'. Der er her tale om en oversættelse af den engelske term 'riot control agents'. Da der ikke findes en tilsvarende præcis dansk term, er der i oversættelse af regel 75 valgt en omformulering, der gengiver essensen i forbudet i art 1 (5) i Konventionen om Kemiske Våben.

- (b) er af en sådan natur, at de må forbydes som værende biologiske våben;
- (c) rettet mod vegetation, som ikke udgør et militært mål;
- (d) ville forårsage tilfældige tab blandt civile, skade på civile, skade på civile genstande eller en kombination deraf, som kunne forventes at overstige den forventede konkrete og direkte militære fordel;
- (e) ville forårsage udbredt, langvarig og alvorlig skade på det naturlige miljø.
[IAC/NIAC]

Dum-dum projektiler

Regel 77. Brug af projektiler, der let udvider sig eller let fladtrykkes i det menneskelige legeme er forbudt. [IAC/NIAC]

Eksplorative projektiler

Regel 78. Brug af anti-personel projektiler, der eksploderer i det menneskelige legeme, er forbudt. [IAC/NIAC]

Våben, der primært skader ved ikke-påviselige sprængstykker

Regel 79. Brug af våben, hvis primære virkning er at skade ved sprængstykker, der ikke lader sig påvise i det menneskelige legeme ved hjælp af røntgenstråler, er forbudt. [IAC/NIAC]

Lure-miner

Regel 80. Brug af lure-miner, som på nogen måde er knyttet til eller forbundet med genstande eller personer berettiget til særlig beskyttelse under den humanitære folkeret, eller med genstande der sandsynligt vil tiltrække civile, er forbudt. [IAC/NIAC]

Landminer

Regel 81. Når landminer anvendes skal der udvises særlig omhu med henblik på at begrænse deres vilkårlige virkninger. [IAC/NIAC]

Regel 82. En stridende part, der anvender landminer skal så vidt muligt registrere deres placering. [IAC/påstået NIAC]

Regel 83. Ved afslutningen af de aktive fjendtligheder, skal de af konfliktens parter, der har anvendt landminer, fjerne eller på anden måde uskadeliggøre disse i forhold til civile, eller foranstalte fjernelsen af minerne. [IAC/NIAC]

Brandvåben

Regel 84. Hvis der gøres brug af brandvåben skal der udvises særlig forsigtighed for at undgå, og i alle tilfælde begrænse tilfældige tab af civile liv, lemlæstelse på civile og beskadigelse af civile genstande til det mindst mulige. [IAC/NIAC]

Regel 85. Anti-personel brug af brandvåben er forbudt, med mindre det ikke er gennemførligt at bruge et mindre skadeligt våben for at gøre en person ukampdygtig. [IAC/NIAC]

Blindende laservåben

Regel 86. Brug af laservåben, der er særligt beregnet til som eneste eller som en af flere våbenvirkninger at forårsage permanent blindhed på ubeskyttede øjne, er forbudt. [IAC/NIAC]

Behandling af civile og personer der er ukampdygtige

Grundlæggende garantier

Regel 87. Civile og personer, som er gjort ukampdygtige skal behandles humanitært. [IAC/NIAC]

Regel 88. Forskelsbehandling, i forbindelse med anvendelsen af den humanitære folkeret, på grund af race, hudfarve, køn, sprog, religion eller tro, politisk eller anden overbevisning, national eller social oprindelse, formueforhold, fødsel eller anden status eller på grund af noget som helst andet lignende kriterium, er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 89. Mord er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 90. Tortur, grusom eller umenneskelig behandling og krænkelser af den personlige værdighed, navnlig ydmygende og nedværdigende behandling, er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 91. Korporlig afstraffelse er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 92: Lemlæstelse, medicinske eller videnskabelige forsøg eller enhver anden lægelig behandling, som ikke er begrundet i vedkommende persons helbredstilstand, og som ikke er i overensstemmelse med almindeligt anerkendte medicinske standarder, er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 93. Voldtægt og andre former for seksuel vold er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 94. Slaveri og slavehandel under enhver form er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 95. Ulønnet eller mishandlende tvangsarbejde er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 96. Gidseltagning er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 97. Brug af menneskelige skjold er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 98. Tvangsforsvindinger er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 99. Vilkaerlig frihedsberøvelse er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 100. Der må ikke fældes dom over eller ske strafudmåling for nogen person, undtagen når det sker i medfør af en retfærdig rettergang, der frembyder alle væsentlige retsgarantier. [IAC/NIAC]

Regel 101. Ingen må anklages eller dømmes for en forbrydelse med henvisning til en handling eller undladelse, der ikke udgjorde en strafbar gerning i medfør af national ret eller folkeretten på tidspunktet for dens udførelse. Der må heller ikke idømmes en strengere straf end den som var hjemlet på tidspunktet for forbrydelsens udførelse. [IAC/NIAC]

Regel 102. Ingen må dømmes for en forseelse, med mindre der foreligger et individuelt strafansvar. [IAC/NIAC]

Regel 103. Kollektive afstraffelser er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 104. Overbevisninger hos og religionsudøvelse af civile og personer, som er gjort ukampdygtige, skal respekteres. [IAC/NIAC]

Regel 105. Familieliv skal i videst muligt omfang respekteres. [IAC/NIAC]

Kombattanter og krigsfangestatus

Regel 106. Kombattanter skal kunne skelnes fra civilbefolkningen under et angreb eller under en militær operation forud for et angreb. I modsat fald er de ikke berettiget til krigsfangestatus. [IAC]

Regel 107. Kombattanter, der er taget til fange under udførelse af spionage, er ikke berettiget til krigsfangestatus. Der må ikke fælles dom over eller ske strafudmåling for dem uden forudgående retssag. [IAC]

Regel 108. Lejesoldater, som defineret i Tillægsprotokol I, er ikke berettiget til status som kombattant eller krigsfange. Der må ikke fælles dom over eller ske strafudmåling for dem uden forudgående retssag. [IAC]

Sårede, syge og skibbrudne

Regel 109. Når som helst, omstændighederne tillader det, og navnlig efter en træfning, skal enhver af de stridende parter ufortøvet træffe alle mulige forholdsregler med henblik på, uden forskelsbehandling, at søge efter, indsamle og evakuere de sårede, syge og skibbrudne. [IAC/NIAC]

Regel 110. De sårede, syge og skibbrudne skal i størst muligt omfang og med mindst mulig forsinkelse modtage den lægelige pleje og behandling, som deres tilstand kræver. De må ikke være genstand for nogen forskelsbehandling undtagen af lægelige grunde. [IAC/NIAC]

Regel 111. Hver af konfliktens parter skal træffe alle mulige forholdsregler med henblik på at beskytte de sårede, syge og skibbrudne mod mishandling og udplyndring af deres personlige ejendom. [IAC/NIAC]

Døde

Regel 112. Når som helst, omstændighederne tillader det, og navnlig efter en træfning skal hver af konfliktens parter ufortøvet tage alle mulige forholdsregler med henblik på, uden forskelsbehandling, at søge efter, samle og evakuere de døde. [IAC/NIAC]

Regel 113. Hver af konfliktens parter skal tage alle mulige forholdsregler med henblik på at forhindre, at de døde udplyndres. Ligsikring er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 114. Hver af konfliktens parter skal bestræbe sig på at foranstalte tilbagesendelse af afdødes jordiske rester på anmodning fra den part, til hvilken de tilhører eller på anmodning fra de nærmeste pårørende. De skal tilbagesende deres personlige ejendele til dem. [IAC]

Regel 115. De døde skal begraves på respektfuld vis og gravene skal respekteres og vedligeholdes ordentligt. [IAC/NIAC]

Regel 116. Med henblik på identificering af de døde skal hver af konfliktens parter registrere alle tilgængelige informationer forud for begravelser og markere gravenes placering. [IAC/NIAC]

Savnede personer

Regel 117. Hver af de stridende parter skal iværksætte alle praktisk mulige tiltag med henblik på at redegøre for personer, der er meldt savnet som følge af væbnet konflikt, og forsyne deres familiemedlemmer med enhver information, som parten sidder inde med, om deres skæbne. [IAC/NIAC]

Frihedsberøvede personer

Regel 118. Personer, der er frihedsberøvede, skal forsynes med tilstrækkelige mængder mad, vand, beklædning, husly og lægeligt tilsyn. [IAC/NIAC]

Regel 119. Kvinder, der er frihedsberøvede, skal indkvarteres i afdelinger adskilt fra mændenes afdelinger, undtagen hvor familier er indkvarteret familievist, og skal stå under umiddelbart opsyn af kvinder. [IAC/NIAC]

Regel 120. Børn, der er frihedsberøvede, skal anbringes i afdelinger adskilt fra voksnes afdelinger, undtagen hvor familier er indkvarteret familievist. [IAC/NIAC]

Regel 121. Personer, der er frihedsberøvede, skal anbringes på lokaliteter, der er fjernt fra kampzonen og som giver mulighed for at værne om deres sundhed og hygiejne. [IAC/NIAC]

Regel 122. Plyndring af frihedsberøvede personers personlige ejendele er forbudt. [IAC/NIAC]

Regel 123. Frihedsberøvede personers personlige oplysninger skal registreres. [IAC/NIAC]

Regel 124.

- A. I internationale væbnede konflikter skal Den Internationale Røde Kors Komité gives regelmæssig adgang til alle frihedsberøvede personer for derved at undersøge

forvaringsforholdene og for at genoprette forbindelsen mellem de frihedsberøvede personer og deres familier. [IAC]

- B. I ikke-internationale væbnede konflikter må Den Internationale Røde Kors Komité tilbyde sine tjenester med henblik på at besøge alle i forbindelse med konflikten frihedsberøvede personer for derved at undersøge forvaringsforholdene og for at genoprette forbindelsen mellem disse frihedsberøvede personer og deres familier. [NIAC]

Regel 125. Frihedsberøvede personer skal have ret til at korrespondere med deres familier, med forbehold for rimelige betingelser vedrørende hyppighed og behovet for censur fra myndighedernes side. [IAC/NIAC]

Regel 126. Civile internerede og personer, der er frihedsberøvede i forbindelse med en ikke-international væbnet konflikt, skal gives tilladelse til at modtage besøg, navnlig af nære slægtninge, i det omfang det er gennemførligt. [IAC/NIAC]

Regel 127. Frihedsberøvede personers personlige overbevisning og religionsudøvelse skal respekteres. [IAC/NIAC]

Regel 128.

- A. Krigsfanger skal ved de aktive fjendtlighedsers ophør uden forsinkelse frigives og hjemsendes. [IAC]
- B. Civile internerede skal frigives så snart de grunde, der nødvendiggjorde internering, ikke længere gør sig gældende, dog senest snarest muligt efter de aktive fjendtlighedsers afslutning. [IAC]
- C. Personer, der er frihedsberøvede i forbindelse med en ikke-international væbnet konflikt, skal frigives så snart begrundelserne for frihedsberøvelsen ikke længere gør sig gældende. [NIAC]

De omhandlede personer må forblive frihedsberøvede, såfremt strafferetlig retsforfølgning er indledt mod dem, eller såfremt de afsøner en lovligt afsagt dom.

Forflyttelse og forflyttede personer

Regel 129.

- A. Stridende parter i en international væbnet konflikt må ikke med magt deportere eller overføre hele eller dele af civilbefolkningen i et besat område, med mindre de involverede civiles sikkerhed eller tvingende militære grunde kræver det. [IAC]
- B. Stridende parter i en ikke-international væbnet konflikt må ikke beordre forflyttelse af hele eller dele af civilbefolkningen, af grunde der skyldes konflikten, med mindre de involverede civiles sikkerhed eller tvingende militære grunde kræver det. [NIAC]

Regel 130. Stater må ikke deportere eller overføre dele af deres egen civile befolkning til det territorium, de besætter. [IAC]

Regel 131. Ved forflytninger skal der træffes alle mulige forholdsregler for at sikre, at de berørte civile modtages under tilfredsstillende vilkår med hensyn til husly, hygiejniske forhold, sikkerhed og forplejning, og at medlemmer af samme familie ikke adskilles. [IAC/NIAC]

Regel 132. Forflyttede personer har ret til frivillig, sikker tilbagevenden til deres hjem eller anden fast bopæl, så snart årsagen til deres forflyttelse ophører med at eksistere. [IAC/NIAC]

Regel 133. Forflyttede personers ejendomsrettigheder skal respekteres. [IAC/NIAC]

Andre personer, der er tildelt særlig beskyttelse

Regel 134. De særlige beskyttelses-, helbreds- og bistandsbehov, der gør sig gældende for kvinder, der er berørt af væbnet konflikt, skal respekteres. [IAC/NIAC]

Regel 135. Børn, der er berørt af væbnet konflikt er berettiget til særlig respekt og beskyttelse. [IAC/NIAC]

Regel 136. Børn må ikke rekrutteres til væbnede styrker eller væbnede grupper. [IAC/NIAC]

Regel 137. Børn må ikke gives tilladelse til at tage del i fjendtlighederne. [IAC/NIAC]

Regel 138. Ældre, invalide og svagelige personer, der er berørt af væbnet konflikt er berettiget til særlig respekt og beskyttelse. [IAC/NIAC]

Overholdelse

Implementering af humanitær folkeret

Regel 139. Enhver af konfliktens parter skal overholde og drage omsorg for, at deres væbnede styrker og andre personer eller grupper, der handler efter deres instruktioner eller under deres ledelse eller kontrol, overholder den humanitære folkeret. [IAC/NIAC]

Regel 140. Forpligtelsen til at overholde og drage omsorg for overholdelsen af den humanitære folkeret er ikke afhængig af gensidighed. [IAC/NIAC]

Regel 141. Enhver stat skal stille juridiske rådgivere til rådighed, når det er nødvendigt, med henblik på at vejlede militære chefer på passende niveau om anvendelsen af den humanitære folkeret. [IAC/NIAC]

Regel 142. Stater og parter til konflikten skal instruere deres væbnede styrker i humanitær folkeret. [IAC/NIAC]

Regel 143. Stater skal opmuntre til undervisning i den humanitære folkeret til civilbefolkningen. [IAC/NIAC]

Håndhævelse af humanitær folkeret

Regel 144. Stater må ikke opmuntre parter i en væbnet konflikt til at overtræde den humanitære folkeret. De skal udøve deres indflydelse, i det omfang det er muligt, for at stoppe overtrædelser af humanitær folkeret. [IAC/NIAC]

Regel 145. Når det ikke er forbudt i medfør af folkeretten, er repressalier under væbnet konflikt genstand for strenge betingelser. [IAC]

Regel 146. Repressalier under væbnet konflikt mod personer, der er beskyttet af Genève-konventionerne, er forbudt. [IAC]

Regel 147. Repressalier under væbnet konflikt mod genstande, der er beskyttet af Genève-konventionerne og Haager-konventionen om beskyttelse af kulturværdier, er forbudt. [IAC]

Regel 148. Stridende parter i ikke-internationale væbnede konflikter har ikke ret til at gribe til fjendtlige repressalier. Andre modforanstaltninger rettet mod personer, der ikke tager, eller er ophørt med at tage direkte del i fjendtlighederne, er forbudt. [NIAC]

Ansvar og erstatning

Regel 149. En stat er ansvarlig for krænkelser af den humanitære folkeret, der kan tilregnes den, herunder:

- (a) krænkelser begået af dens organer, herunder dens væbnede styrker;
- (b) krænkelser begået af personer eller enheder befuldmægtiget til at udøve dele af statsmagtens myndighed;
- (c) krænkelser begået af personer eller grupper, der handler efter dens instruktioner eller under dens ledelse eller kontrol; og
- (d) krænkelser begået af private personer eller grupper, staten anerkender eller tiltræder, som dens egen adfærd. [IAC/NIAC]

Regel 150. En stat, der er ansvarlig for krænkelse af den humanitære folkeret, skal betale fuld erstatning for det tab eller skade, der er forårsaget. [IAC/NIAC]

Personligt ansvar

Regel 151. Individuer er strafferetligt ansvarlige for krigsforbrydelser, de begår. [IAC/NIAC]

Regel 152. Militære chefer og andre overordnede er strafferetligt ansvarlige for krigsforbrydelser begået i overensstemmelse med deres ordrer. [IAC/NIAC]

Regel 153. Militære chefer og andre overordnede er strafferetligt ansvarlige for krigsforbrydelser begået af deres underordnede, hvis de vidste eller burde have vidst, at de underordnede var i færd med at begå, eller skulle til at begå sådanne forbrydelser, og ikke tog alle nødvendige og rimelige forholdsregler indenfor deres beføjelser, enten for at forhindre udførelsen, eller hvis sådanne forbrydelser var begået, for at straffe de ansvarlige personer. [IAC/NIAC]

Regel 154. Enhver kombattant har pligt til at nægte at adlyde en åbenbart ulovlig ordre. [IAC/NIAC]

Regel 155. Det fritager ikke en underordnet for strafansvar, at denne har adlydt en overordnetes ordre, hvis den underordnede vidste eller burde have vidst, at den pågældende ordre var ulovlig på grund af dennes åbenbart ulovlige karakter. [IAC/NIAC]

Krigsforbrydelser

Regel 156. Alvorlige overtrædelser af den humanitære folkeret udgør krigsforbrydelser. [IAC/NIAC]

Regel 157. Stater har ret til at give deres nationale domstole universel jurisdiktion over krigsforbrydelser. [IAC/NIAC]

Regel 158. Stater skal efterforske krigsforbrydelser, der påstås at være begået af deres statsborgere eller væbnede styrker eller på deres territorium og, hvis der er grundlag for påtale, retsforfølge de mistænkte. Stater skal også efterforske andre krigsforbrydelser, som de har jurisdiktion over og, hvis der er grundlag for påtale, retsforfølge de mistænkte. [IAC/NIAC]

Regel 159. Ved fjendtlighedernes ophør skal myndighederne, der har magten, søge at give videst mulig amnesti til personer, som har deltaget i en ikke-international væbnet konflikt eller til personer, der er berøvet deres frihed af grunde, der har forbindelse med den væbnete konflikt, med undtagelse af personer, der er mistænkt, anklaget eller dømt for krigsforbrydelser. [NIAC]

Regel 160. Bestemmelser om forældelse finder ikke anvendelse på krigsforbrydelser. [IAC/NIAC]

Regel 161. Stater skal bestræbe sig på at samarbejde med hinanden, i det omfang det er muligt, med henblik på at foranstalte efterforskning af krigsforbrydelser og retsforfølgelse af de mistænkte. [IAC/NIAC]